POLYANTHEÆ NOVÆ LIBER XI.

M.

Magia.

¶ DEFINITIO ET ETYMOL.

MAGIA, Græcè *μαγέια*. Hebraicè *Chaſchaph*, à verbo *Chiſchſcheph* faſcinauit, faſcinis vſus eſt. *Michaſchſcheph*, magus, augur, haruſpex, *Deut.* 18.10. *Gchaſchſchaphim*, haruſpices, faſcinatores, *Ierem.* 27.8.

Magia vox eſt Perſica, quam veteres pro ſapientia & perfecta rerum naturalium cognitione vt plurimum accipiebant. Vnde & Magi, ſeu ſapientes ab illis appellati ſunt quos Græci vocant Philoſophos. De veteribus Magis ſeu ſapientibus Perſarum multa tradunt Theologi, qui Matthæi Euangeliſtæ, *cap.* 1. *v.* 1. interpretati ſunt. Duplex tamen traditur magiæ ſpecies: quarum altera, quam iam diximus, nihil aliud eſt, quam naturalis philoſophiæ ſumma & perfecta cognitio, quam Pythagoras, Plato, Empedocles, cæteriſque inter philoſophos præſtantiſſimi: velut ſanctiorem quandam diſciplinam, indefatigabili ſtudio, longinquiſque peregrinationibus conquiſiuerunt. Altera, quam Goetiam, vel Theiergiam vocant, dæmonum inuocatione, infandisque incantationibus conſtat, quam & leges omnes execrantur, & Plinius artem inteſtabilem vocat, irritam & inanem: noſtri magicas præſtigias vocant, eo quod rerum veritatem ementiantur, mentes hominum fallaciis præſtringentes. Huius plures ſpecies proponit & refellit Peucerus commentario de variis diuinationum generibus, Vide *Incantatio.*

Magi, id eſt, diuini non conſulendi, *Leuit.* 19.31. & 20.6.

Magi Pharaonis virgas ſuas in colubros mutant, *Exod.* 7.12. ranas ſuper terram educunt, 8.7. educere ciniphes non poſſunt, *v.* 18. Digitum Dei, id eſt, virtutem Dei in Moyſe & Aarone operari agnoſcunt, & 19. duo eorum à Paulo commemorantur, & nominibus ſuis appellantur, 2. *Tim.* 3. *v.* 8. Magi & Arioli à Saule ſublati, 2. *Sam.* 28. *v.* 3.

Magi Perſæ, id eſt, Sapientes Chriſtum adoraturi veniunt, *Matthæi* 2. 1.

¶ PHILOSOPHICÆ SENTENTIÆ.

Magia, facultas quædam Græcis viſa eſt, poteſtatis plurimæ compos. tradunt enim, eam eſſe extremam ſacerdotii portionem, affert enim viſa quædam ſæpius in aſpectum falſo diuinitatem aliquam præferentem. Hæc facultas perſcrutatur vniuſcuiuſque ſub luna rei genitæ naturam: & inſtructa eſt Magia plurimum aſtronomica facultate, & plurima per ipſam peragit. *Mich. Pſell. de dæmon.*

Vaniſſimi cuiuſque Magia eſt ludibrium. *Curtius lib.* 5.

Magia ars eſt Diis immortalibus accepta colendi eos, & venerandi, prognata, pia & diuini ſciens: nec vlli inter Perſas conceſſum eſt Magum eſſe, haud magis, quam regnare. *Apul. in Apol.* 1.

Magia, quæ naturæ limites non excedit, non eſt damnanda. *Io. Fr. Pic. Mir. de præ. lib.* 9. *c.* 2.

¶ SIMILITVDO.

Chryſoſtomi. Si quis medicus eſt, potionemq; dat, accipienda eſt, nec curioſe inquirendum, qualis, ſed habenda, vti ſanitati conducens. Si veneficus eſt, magus, incantator, non modo non inquirendum, qualis ſit, ſed etiam vox fugienda, vtpote lethifera, *De fato ſerm.* 7.

Magiſter.

¶ DEFINITIO ET ETYMOLOG.

MAGISTER, Græce *διδάσκαλος, ου, ὁ*, dicitur. Eſt is appellatur, qui alicuius rei præ cæteris curam gerit, *ſecundum Hoſtienſem.* Hebr. *Moreh*, à verbo *Iareh*, reueritus eſt. Solent enim diſcipuli ſuos reuereri præceptores & magiſtros. 2. *Melammeth*, à verbo *Lamadh*, didicit, perdidicit, eruditus fuit. Hinc Eſaias dicit, *cap.* 50. *v.* 4. Dominus Deus dedit mihi leſchon limmudim, linguam eruditorum, ſeu Magiſtrorum, id eſt, purè cum authoritate & efficacia docentium: id quod propriè ad Meſſiam, Eccleſiæ Dei verum & vnicum magiſtrum Euangeliſtæ referunt.

Magiſtri propriè dicuntur artium præceptores: transfertur tamen hoc nomen ad omnes, quibus præcipua cura rerum incumbit. Dicuntur autem vel à mouendo, vel monſtrando, vel quod magis cæteris poſſint, vel quod magis quam cæteri diligentiam & ſolicitudinem rebus, quibus præſunt, debent. A magiſter *magiſtro*, hoc eſt, moderor, guberno: & *magiſterium*, quod nonnulli pro ipſa magiſtri dignitate vſurpant.

¶ LOCI BIBLICI.

Magiſtri, pro iis, qui ius rigidæ cenſuræ in alios vſurpant, damnantur, *Iacob.* 3.1. Magiſtri mendaces quales, 2. *Pet.* 2.1.

Magiſter noſter Chriſtus ſolus. *Matth.* 23.10. *Ioan.* 13.13.

¶ SENTENTIAE BIBLICAE.

Vos autem nolite vocari Rabbi: vnus eſt enim magiſter veſter; omnes autem vos fratres eſtis. Nec vocemini magiſtri, quia magiſter veſter vnus eſt Chriſtus. *Matth.* 23.

Nolite plures magiſtri fieri, fratres mei, ſcientes, quoniam maius iudicium ſumitis. *Iacob.* 3.

¶ PATRVM SENTENTIAE.

Periculoſum eſt magiſterium: diſcipulatus ſecurus eſt: & ideo Pſalm. Auditui meo dabis gaudium & lætitiam. Securior eſt enim verbi auditor, quam verbi prolator. *Aug. in quodam ſerm.*

Nihil eſt fœdius præceptore furioſo, qui cum debeat eſſe manſuetus & humilis ad omnes, ex diuerſo, toruo vultu, trementibus labiis, rugata fronte, effrenatis conuitiis, facie inter ruborem & pallorem variata, clamore proſtrepitat, errantes non tam à bono retrahit, quam ad malum ſua ſæuitia præcipitat. *Hier. in epiſt. ad Tit.*

Magiſter probæ ætatis & vitæ, eruditionisque diligendus eſt. Nec puto erubeſcit doctus vir illud facere in propinqua vel nobili virgine, quod fecit Ariſtoteles in Philippo filio, vt ipſa librorum variarate initia monſtraret literarum. Non ſunt contemnenda quaſi parua, ſine quibus conſtare magna non poſſunt. *Idem epiſt.* 89.

Sunt plerique, qui dum metiri ſe neſciunt, quæ non didicerunt, docere concupiſcunt: qui pondus magiſterii tanto leuius æſtimant, quanto vim magnitudinis illius ignorant. *Gregorius in Prolog. paſtor.*

Melius eſt obedire Deo, quam hominibus, & ipſis melius magiſtris, quam diſcipulis. Porro in magiſtris, melius noſtris quam extraneis. Quibus autem melius conſtat obedire, ipſis procul dubio non obedire eſt deteſtabilius. *Bern. de præcept. & diſpen.*

Magiſtrum vocat, cuius non vult eſſe diſcipulus: de mandato magno interrogat, qui nec minimum ſervat. *Chryſoſt. in Matth. cap.* 12.

Principium diſciplinæ humilitas eſt: cuius cum multa ſint documenta, hæc tria præcipuè ad lectorem vel auditorem pertinent. Primum, vt nullam ſcientiam, nullam ſcripturam vilem teneat. Secundum, vt à nemine diſcedere erubeſcat. Tertium, vt eum ſcientiam adeptus fuerit, cæteros non contemnat. *Hugo in didaſcalicon. lib.* 1.

Nulla res diſcipulo eſt ita perniciosa, ſicut vita magiſtri contumelioſa. *Boet. de diſciplina ſchol.*

Magiſter eſt eruditus, prius diſcat quam doceat, ſit manſuetus, prout opportunum eſt: rigidus, vt lites diſſoluat, oblatrantes remordeat, obloquentes reprimat, proteruientes caſtiget: debet item eſſe diligens: nam ſicut in vnoquoque opere mater conſtantia inuenitur, ita vniuerſæ doctrinæ nouerca negligentia. *Idem ibid.*

Magiſter ſit in ſermone verax, in iudicando iuſtus, in conſilio prouidus, in commiſſo fidelis, conſtans in vultu, pius aſpectu, virtutibus inſignis, bonitate laudabilis. *ibid.*

Miſerum eſt eum eſſe magiſtrum, qui nunquam nouit ſe eſſe diſcipulum. *ibid.*

¶ POST-